

kan komme til at faa Jord. Naar man for-
deler og udstykker Jorden, skaber man nye
Forhold, der atter lægges fast, og der spær-
res for andre, særlig for den kommende
Slægt. Naar det offentlige beholder Jorden i
sin Haand, er der altid ny Adgang, og det vil
være af Vigtighed; men saa er det heller ikke
nødvendigt, at Staten gør sine Indgreb, som
ikke er heldige.

Jeg anser det derfor af stor Betydning
ikke blot paa det sociale Omraade, men
ogsaa for Forholdet mellem Stat og Kirke,
at Kirken holder sig fri og uafhængig, saa
meget den kan, ved de Midler, den har, og
et af de bedste er Jorden. Jeg forstaaer
helt godt, at de smaa, Husmændene, er
bange for, naar Jorden skal forpagtes, at
de saa alligevel ikke kommer til at for-
pagte den, men at Gaardmændene skal tage
den fra dem, skal faa Fortrinsret eller vil
have bedst Lejlighed til at faa denne Jord
i Forpagtning; men det maa være muligt
og efter min Mening ogsaa ønskeligt at
modvirke dette enten ved Lovgivnings-
bestemmelser eller ved Anvisninger til
Menighedsraadene eller direkte ved den Ind-
flydelse, som de stadig mere voksende Hus-
mandsforeninger selv har. Jeg har som
Præst med Held sørget for, at de smaa fik
Jord, og hvad en Enkeltmand kan gøre
med Held, synes jeg ogsaa. Sogneraadene
maatte kunne gøre, og muligvis kan de
støttes i denne Tendens.

Noget helt nyt, der er kommet ind i Folke-
kirken ved Indlemmelsen af de nye Lands-
dele, er det tyske Mindretal og de Opgaver,
som derved opstaaer. Jeg anerkender gerne,
at der i disse Lovforslag er at spore en
Villie til at tilfredsstille det tyske Mindre-
tals Krav, men jeg kan ikke anerkende, at
det er sket i nogenlunde tilstrækkelig Grad.
Man kan jo nok sige, at der skabes ved
disse Lovforslag en hel Del Muligheder for
at tilfredsstille de Fornødenheder, som det
tyske Mindretal har paa det kirkelige Om-
raade; naar man f. Eks. principielt aner-
kender dette Mindretals Ret til at lade sig
betjene i det Sprog, man ønsker, i de kirke-
lige Anliggender, eller naar der stilles i
Udsigt, at der kan ansættes Andenpræster,
hvor der bor et størretysk Mindretal, saa er
dette dog en Del, og i denne Ramme maa der
kunne rummes meget, men langt fra alt det,
vi kunde ønske. Ja, der kan ske en hel Del,
naar der altid gives Præster, der behersker
det tyske Sprog i tilstrækkelig Grad. At
dette for Øjeblikket er Tilfældet, hænger
sammen med, at en hel Del af de gamle
Præster er gaaet over under de nye Forhold;
men de der jo omsider ud, og hvad saa?

Der kan ske en hel Del, naar der skaffes
Garantier for, at det ogsaa i Fremtiden
bliver muligt for tysk uddannede Præster,
maaske med en supplerende Uddannelse
paa danske Universiteter og Institutter, at
faa Ansættelse i de Menigheder, som det
vil være nødvendigt at oprette. Der kan
ske en hel Del, naar Ministeren er villig
til at ansætte saadanne Andenpræster,
hvor vi holder det for nødvendigt.

Men selv om alt det, som kan ske —
vi ved jo ikke, om det sker —, selv om alt
dette sker, saa er det dog altid en stor
Mangel, at de, hvis Ønsker man vil til-
fredsstille, ikke selv kan medvirke dertil,
men at det meste skal ske ved kongelig
Anordning, uden at man har et bestemt
retsligt Grundlag at staa paa. Man kan
fremdeles sige: Ja, men I har jo Lov at
oprette Frimenigheder og Valgmenigheder,
og I har derved Mulighed for at faa op-
fyldt alle de Ønsker, I kunde have. Det har
vi, og jeg ved, hvor smuk en Sag det kan
være at oprette en Frimenighed der, hvor
der er en stærk Trang til det, maaske
en begejstret Beslutning om at gøre sig
fri for al Afhængighed. Men naar denne
Nødvendighed nu opstaaer for os, er det
simpelt hen et Resultat af Indlemmel-
sen, mere end et Udslag af indre Mo-
tiver: det vil være de ydre For-
hold, der tvinger til det, og vi vil faa en
dobbelt Byrde og vil let faa det Indtryk, at
der alligevel ikke er den Rummelighed
indenfor den danske Folkekirke, som vi
ønskede.

Jeg ser fuldkommen tydeligt, at stats-
ligt kan der ikke skaffes alt det, vi kunde
ønske, og at Selvhjælp altid kan være en
god Ting; men jeg kan ikke se, at man ikke
ad statslig Vej kunde gaa meget videre for
at tilfredsstille os, end det er sket, især i
Retning af at give os Lejlighed til selv at
virke med, saaledes at ikke blot Myndig-
hederne, ikke blot Menighedsraadene, hvor
vi kun er svagt repræsenteret, men vi
selv kan sige, hvad vi ønsker, saaledes at
vi ogsaa selv bliver adspurgt i den Hen-
seende. Jeg synes, man underkender noget
af det væsentlige i alt kirkeligt Liv, Menig-
heden selv. Menighedens Væsen er dog
dette, at den bestaar af Mennesker, der
samlar sig ud af deres Enkelthed for at
danne en Menighed, og disse Mennesker
ønsker en Præst, der kan være deres Til-
lidsmand og betjene dem. Derfor maa
disse Mennesker ogsaa selv have Initiativet,
naar det gælder om at oprette Menigheder.
Der maa gives en vis Ret til et bestemt
Antal Mennesker indenfor det tyske Mindre-